No. 987 Zaterdag 29 November 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 28 November.

KRITIEK
— OP HET —
RAPPORT VAN PROF. WENT.

II.

„Op een vergadering van de Commissie ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Nederlandsche Koloniën in het voorjaar van 1899 te Amsterdam gehouden, werd de vraag ter sprake gebracht, of het niet mogelijk zou zijn aan den bestaanden cultuurtuin te Paramaribo een zoodanige uitbreiding te geven, dat deze van grooter nut voor den landbouw in Suriname kon worden. Er werd toen een commissie benoemd bestaande uit de heeren professor dr. A. A. W. Hubrecht, dr. M. Greshoff en dr. F. A. T. C. Went, om over die kwestie een preadvies uit te brengen." (Rapport Suriname.)

Op een volgende vergadering van hetzelfde jaar geschiedde dit en op verzoek der leden verklaarde prof. Went zich bereid zijn zomervacantie van 1901 te besteden om een reis naar Suriname te ondernemen.

„Ondertusschen was in Suriname van de zijde der planters de wenschelijkheid betoogd, dat ik van de gelegenheid gebruik zou maken tot het instellen van een onderzoek naar sommige ziekten van cultuurgewassen aldaar."........ „In Januari 1901 werd door mij een circulaire verspreid aan alle beheerders van landbouwondernemingen in Suriname; in deze circulaire werd de beantwoording van een zeker aantal vragen verzocht, die betrekking hadden op de cultuur en de ziekteverschijnselen van de voornaamste landbouwgewassen. De bedoeling was, reeds voor mijn komst eenig denkbeeld te verkrijgen van den toestand der cultivatie in de kolonie en tevens te vernemen, welke waarnemingen door de planters omtrent de ziekteverschijnselen gedaan waren. Ook hoopte ik op deze wijze eenigszins te weten te komen, op welke ondernemingen een bezoek met het oog op de ziekteverschijnselen wenschelijk zou zijn."...... „Zonder dat ik hiervan in kennis was gesteld, had in October 1900 het Bestuur der Surinaamsche Landbouwvereeniging een circulaire onder de planters verspreid, waarin met het oog op mijn komst een aantal vragen gesteld werden omtrent de krullotenziekte der cacao."(idem.)

Eerst kort vóór zijn vertrek werd zijn reis tot een officieele Regeeringsopdracht gemaakt door een Koninklijk besluit gepubliceerd 14 Juli 1901, N°. 71, behelzende de opdracht zich „in het belang van den landbouw in Suriname derwaarts te begeven en van zijne verrichtingen en onderzoekingen een omstandig rapport uit te brengen aan den Gouverneur van Suriname." (Ibidem).

Prof. Went vertrok derhalve op 1 Juli goed *voorbereid* naar Suriname en wist wat hem te doen stond. En daar was men reeds een jaar te voren er op bedacht geweest de commissie zoo goed mogelijk te ontvangen en haar arbeidsveld te bepalen. Prof. Went kon aanstonds met zijn werk beginnen, zijn plan lag gereed.

Met Curaçao is het geheel anders geloopen. Welk een tegenstelling!

De dik aangevette *Motie Van Kol* werd eindelijk gedurende de zitting van Donderdag 9 Mei 1901 druk bediscutieerd in de Tweede Kamer van onze Staten-Generaal.

Eerst nadat de benoeming eener commissie er uit was weggevallen, werd de motie zonder stemming aangenomen. Het benoemen eener commissie werd dus nu niet meer aan de Regeering *opgedrongen*, Zij bleef derhalve vrij om volgens eigen initiatief de beste middelen aan te wijzen tot opbeuring van Curaçao. Bijna onmiddellijk volgde de opdracht aan Prof. Went, gepubliceerd 20 Juli, om, na Suriname bezocht te hebben, ook een onderzoek in te stellen naar de landbouwtoestanden op de Nederlandsche Antillen.

De hoogleeraar miste derhalve den tijd om zich voor deze zending nog afzonderlijk voor te bereiden.

En hier op Curaçao? Zooals het meer gaat, waren ook nu de opinies verdeeld over het nut dezer onderzoekingscommissie; van bepaalde voorbereiding was hier geen sprake.

„Op 31 Augustus arriveerde te Paramaribo de nieuwbenoemde gouverneur van Curaçao, jhr. J. O. de Jong van Beek en Donk. Deze zou zijn reis vervolgen met het koloniale stoomschip *Paramaribo* en onderweg een bezoek brengen aan Trinidad ten einde de daar aanwezige sisalplanten te bezichtigen, omdat sprake was van de invoering der sisalcultuur op Curaçao......... Jhr. de Jong (achtte) het wenschelijk, dat ik ZHEG. vergezelde naar Trinidad. Ik vertrok dus 3 September met het genoemde stoomschip daarheen en keerde op dezelfde wijze 19 September te Paramaribo terug." (Rapport Suriname.)

De besprekingen met den Gouverneur op deze reis en bij het bezichtigen van den botanischen tuin te Trinidad zijn de eenige afzonderlijke voorbereiding tot het bezoek der Nederlandsche Antillen.

Is men nu niet een weinig onbillijk tegenover Prof. Went, wanneer men het gedeeltelijk mislukken zijner zending alleen aan den hoogleeraar wijt?

De Regeering wilde van de gelegenheid profiteeren, dat de hoogleeraar toch reeds op reis was: een zelfde onderzoek kon nu èn voor Suriname èn voor Curaçao vruchten afwerpen. Nu heeft daardoor de commissie misschien minder geld gekost en spoediger haar beslag gekregen, maar door deze geringe bezuiniging en haastigen spoed moet de uitslag van het onderzoek noodzakelijkerwijze geleden hebben. Voor zulk een gewichtig werk om nm. Curaçao op te beuren uit zijn verval, was een ernstige voorbereiding, hier en in het Moederland, plicht geweest.

Zij, die tegen het uitzenden eener commissie waren, hebben het recht niet te wijzen op dezen nieuwen tegenvaller. Op een *ernstig* onderzoek is steeds aangedrongen, een onderzoek dat degelijk is voorbereid, volgens vast, goed doordacht plan, opgemaakt volgens de *algemeene* eischen der kolonie.

Men vergeve ons deze uitweiding, wij meenden ze noodzakelijk. Nu ter zake.

Con amore is Prof. Went zijn reis begonnen, toen hij den 4den November uit Paramaribo vertrok. De Hoogleeraar had van nu af een zeer moeilijke taak; dezelfde reis moest dienen om het rapport over Suriname af te werken en dat over Curaçao voor te bereiden. Zeer duidelijk ziet men in beide rapporten denzelfden leiddraad: Is een verbetering van de landbouwtoestanden als gevolg van *wetenschappelijke voorlichting* mogelijk?

Geheel natuurlijk past in dit kader de verbetering van den botanischen tuin te Paramaribo, het benoemen

Feuilleton.

KRUGER'S GEDENKSCHRIFTEN.

Zooals men weet zijn de gedenkschriften van Paul Kruger verschenen. Aan de voorrede hiervan, van de hand van ds. Schowalter, die de Duitsche uitgave bezorgd heeft, ontleenen wij het belangrijkste.

Men heeft dikwijls geloofd, zegt ds. Schowalter, dat Paul Kruger uit persoonlijke heerschzucht of uit wantrouwen en haat tegen Engeland de ziel van den strijd in Zuid-Afrika geworden was. Hij in zijn „onverzoenlijkheid" zou de eigenlijke hinderpaal voor een vreedzamen oplossing geweest zijn. Neen, niet Kruger was de ziel van den tegenstand tegen de opperheerschappij van Engeland in Zuid-Afrika, maar de ziel van zijn volk verzette zich tegen de vreemde heerschappij. Kruger's gedenkschriften zullen bewijzen, hoe *hij* juist de man was, die den haat tegen Engeland suste, die er naar streefde, een vreedzaam samenwerken tusschen Boeren en Britten mogelijk te maken.

Ik weet nog, hoe hij zelfs nog na het einde van den jongsten oorlog, die hem als banneling uit het vaderland verdreef, een Boerenleider, die zijn verontwaardiging over Engeland lucht gaf, de woorden toeriep: „Gij moet niet den haat wakker roepen tegen een geheel volk." Ik weet verder van hem, dat hem Engeland als een tuchtroede Gods verschijnt in dienst van denzelfden God, door wien hij zich den plicht voelt opgelegd, voor de vrijheid van zijn volk te werken. Daarom ook kon hem niet persoonlijke hartstocht, maar alleen beroepsplicht dwingen tot den strijd tegen Engeland

Ook wanneer hij thans zijn gedenkschriften laat uitgeven, doet hij het niet, om anderen in zijn strijd mee te slepen, en hun den weg te wijzen, of hen zelfs te dwingen, den weg te gaan, die hij gegaan is. Integendeel, tot het laatste oogenbik heeft hij zich verzet tegen zulk een openbaarmaking, daar hij vreesde, dat daardoor de dienaar tot heer en de knecht tot meester gemaakt zou worden. Jarenlang aandringen was vergeefsch geweest, totdat hij eindelijk den tijd der gedwongen rust benutte, om zijn vertrouwden vrienden zijn herinneringen te dicteeren,

Hij heeft het niet noodig zich te rechtvaardigen, God zal zorgen voor de personen, die Hij noodig heeft, dat is zijn vertrouwen, dat zich op de geheele geschiedenis zijns volks grondt, en zijn eigen rechtvaardiging zou hij het liefste bij ál zijn handelingen in deze woorden samenvatten: „Ik voelde mij daartoe door God verplicht!" Dat weet iedereen, die Kruger kent, hoe ongaarne hij— afgezien van plechtige gelegenheden — over principieele kwesties, over „gezichtspunten" spreekt, hoe levendig hij ook over practische vraagstukken disputeert. Velen hebben hem over dergelijke dingen willen ondervragen en zijn met een lang gezicht afgedropen, daar zij niets dan droog „ja" of „neen" of een ander antwoord kregen, waaruit zij niets wijzer werden.

Een leerboek over politiek mag men dus van den president niet verwachten, een voorschrift op en een aanwijzing over den aard, waarop de strijd om Zuid-Afrika zal worden worden voortgezet, evenmin. Hij schildert eenvoudig, wat hij beleefd heeft en hoe hij het beleefd heeft.

Paul Kruger stond als een koppelteeken tusschen het oude en het jonge geslacht van zijn volk: uit het oude geslacht stammend en daarmee voelend en denkend, het nieuwe geslacht door zijn zedelijke en inwendige kracht imponeerend, dwingend met hem te worstelen en overeenkomst te zoeken. Zoo lang hij er was, kon geen andere leider naast hem opkomen. Heden is hij bijna tachtigjarige grijsaard, in den oorlog zijn andere leiders te voorschijn getreden, die niet tot de ouden des volks behoorden. Maar de oude tradities zullen zij, zooals de la Rey verklaarde, hoog houden. Kon Kruger meer willen? Niet zijn werk wil hij voortgezet hebben, maar het werk, dat hij zich door God voelde opgedragen. Zullen de nieuwe leiders in den ouden geest arbeiden?

Ik wil in plaats van veronderstellingen feiten aanvoeren. De Boerengeneraals de Wet, Botha en de la Rey zijn op hun rondreis door Europa — niet voor hun genoegen of om uit te rusten, maar ter wille van hun volk. Zij verlangen vooreerst de vervulling der beloften, hun gegeven met betrekking tot hun broeders in de Kaapkolonie, de uitsluiting der uitlanders, die onmiddellijk voor of gedurende den oorlog burger zijn geworden, is op geen wijze te rechtvaardigen; in al die dingen nu strijden de Boeren-generaals nog voor hun volk — en voor degenen, die hun volk in den strijd met hun wapens gesteund hebben. Zij zoeken verder geldelijken steun voor hun volk, opdat niet het internationaal kapitaal de nationale kracht breke.

Ik zelf heb de Boeren-generaals leeren kennen, in hen allen is geen spoor van neerslachtigheid, zij voelen zich niet overwonnen. Daarentegen toonen zij allen een gezonden humor. Deze oorlog had aan den strijd om Zuid-Afrika een einde kunnen maken — ten minste voor een

van den Inspecteur van den landbouw in West-Indië, resideerende in Suriname, van een landbouwkundige voor Curaçao, het oprichten van kleinere proefstations in onze kolonie, het verspreiden van landbouwkennis, ook door het landbouwonderwijs.

Wij zullen natuurlijk zeer blijde zijn met dergelijke inrichtingen en benoemingen; zeer zeker zal dit alles voordeelig zijn aan onze kolonie, en van harte hopen wij, dat op het voorstel van Prof. Went door de Regeering worde ingegaan. Het is een der vele middelen tot verbetering van onzen toestand. Men veroorlove ons echter een vraag. Hoevelen onder ons hebben een dergelijk resultaat van de onderzoekingscommissie voorzien? De meesten zullen gehoopt hebben op een krachtiger middel, dat wat sneller hulp bracht en meer algemeen, minstens eenige praktische wenken om aanstonds in beoefening te brengen.

Het geheele rapport over Curaçao moet nu beschouwd worden als een wegbereider van den Inspecteur en den landbouwkundige, en viel daarom wel wat tegen: wij hadden nog iets meer verwacht.

Zeer nauwkeurig werden op Demerara, Barbados en Trinidad de proeftuinen bezichtigd, de cultuur van suikerriet, aloë en sisal nagegaan, de inrichting en werking van het departement van landbouw bestudeerd.

4 December kwam prof. Went op Curaçao aan. „Bij een bespreking met den gouverneur werd een werkplan vastgesteld, dat ook in hoofdzaak werd uitgevoerd. Dit bestond gedeeltelijk in het bezoeken van ondernemingen op Curaçao, waarbij de gouverneur ons herhaaldelijk vergezelde, daarnevens ook in besprekingen gehouden met ingezetenen van het eiland, die van de toestanden aldaar op de hoogte konden zijn."

Prof. Went heeft hard gewerkt op het eiland Curaçao, niemand zal dit ontkennen. In 12 dagen bezocht hij de meeste der voorname ondernemingen en heeft geducht rond gezien ook; hij heeft zich zelf niet gespaard en was niet bevreesd voor hitte of vermoeienis. Zijn rapport heeft hierdoor zeker veel waarde, dat de voornaamste plantages er in behandeld worden, op zeer groote afstanden van elkander gelegen en dus in de meest verschillende omstandigheden. Dit is één gedeelte van het werkplan.

De overige 13 dagen, de reis naar Aruba en Bonaire hebben wij afzonderlijk berekend, werden derhalve besteed aan „besprekingen met ingezetenen, die van de toestanden op de hoogte konden zijn."

Jammer, dat wij daar nooit iets van gemerkt hebben. Waarom werd hier nimmer een lezing gehouden voor de planters? Waarom niet voornamelijk *met hen* gesproken?

Wij willen niets afdingen op de hoedanigheden en de kennis der *zeven* personen met wie de hoogleeraar verklaart in het bijzonder over de toestanden van onze kolonie gehandeld te hebben. Maar kan men de conversatie met deze heeren, hoe nuttig en leerrijk voor den professor zij ook geweest moge zijn, nu rangschikken als onderdeel van het werkprogram? En mag dit dan heeten: „besprekingen gehouden met de ingezetenen van het eiland"? Zoo er vergaderingen zijn gehouden, al waren het dan ook „onder onsjes", wij trekken onze woorden terug, maar van werkelijk ernstige besprekingen hebben wij nooit iets vernomen.

De „CURAÇAOSCHE MAATSCHAPPIJ"

— EN —

"OOST EN WEST."

Onze afdeeling te Curaçao.

De vorige week gaven wij onze vreugde te kennen over de goede kansen, die er zijn, om te *Paramaribo* eene „*afdeeling Suriname*" van „Oost en West" op te richten. Ditmaal zullen wij het hebben over een der oudste afdeelingen van de Vereeniging, die van het West-Indische eilandenrijk.

De „Amigoe di Curaçao" was zoo welwillend, om in zijn n°. 977 van 20 September de beschuldiging terug te nemen, in vroeger nummer gedaan, „dat er in het „Koloniaal Weekblad", het Orgaan onzer Vereeniging, nimmer iets belangrijks over Curaçao en de andere eilanden werd geschreven", toen de redactie het artikel had gelezen, door een onzer medewerkers gewijd aan het laatste koloniaal Verslag.

Zij leidde daaruit zeer terecht af, dat niet in Nederland maar in Curaçao zelf de oorzaak gezocht moest worden van het schijnbare gemis aan belangstelling, en in een hoofdartikel met den titel „*Eendracht maakt macht*" in haar N°. 978 van 27 September leest zij de Curaçaosche Afdeeling de les en spoort haar aan, om meer van zich te doen hooren, daarbij als middel aangevende een samenwerken met de „*Curaçaosche Maatschappij*", zooals de onlangs opgerichte „Maatschappij tot bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij" eenvoudigheidshalve genoemd wordt.

Wij laten de Amigoe hier zelf aan 't woord.

„Indien „Oost en West" van tijd tot tijd eens iets van zich liet hooren, indien er eens luide werd geroepen en propaganda gemaakt, zou het toch wel iets helpen. Men zou opschrikken, luisteren, zijn aandacht vestigen, zijn hart gewonnen geven. De kleine contributie; welke jaarlijks wordt betaald, kan niemand afschrikken. Maar bovenal men stelle zich in verbinding, men zoeke aansluiting met andere, reeds bestaande vereenigingen.

Ziehier nu ons voorstel in alle vrijmoedigheid gedaan:

„Oost en West" stelt zich ten doel, „de bevordering van kunstnijverheid en nijverheid in Nederlandsch West-Indië."

„De Curaçaosche Maatschappij was ingesteld „tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij."

Eendracht maakt macht.

Deze twee vereenigingen behooren bij elkander, tot onderlingen steun, tot volmaking van beider doel: zij vallen elkander aan.

De Maatschappij zal, om haar werk te voltooien, meermalen treden op het gebied der Vereeniging, deze herhaaldelijk moeten uitwijken naar het terrein der Maatschappij, om met bevordering der nijverheid te kunnen beginnen.

„Oost en West" is een niet te versmaden bondgenoote, zij telt 1877 leden, waaronder zeer veel mannen van invloed. Volgens haar statuten is de mogelijkheid om zich met de Curaçaosche Maatschappij in verbinding te stellen niet uitgesloten.

Men beproeve derhalve tot eendrachtig samenwerken te geraken. De voordeelen zullen niet uitblijven.

De vijfde commissie, van „Oost en West", aan wie het bevorderen van nijverheid en kunstnijverheid in onze Indiën opgedragen is, moet vooral haren grooten steun vinden in den bijval, die haar pogen in Oost- en ook in West-Indië zal verwerven. Alleen, wanneer zich dáár afdeelingen of lichamen vormen, die in het land van oorsprong zelf, de zaak ter harte nemen, zal ons pogen tot uitbreiding der klein-industrie en tot verheffing van het handwerk en van de kunstnijverheid kans van slagen hebben en zal onze permanente Tentoonstelling vruchten dragen." (*Eerste jaarverslag*).

Wil de „Curaçaosche Maatschappij bloeien, dan moet zij meer en meer bekend worden en *steun vinden in het Moederland*."

Wij vinden die redeneering zeer juist en geven de verzekering, zoo die nog noodig is, dat de „Curaçaosche Maatschappij" den steun, die zij in Nederland behoeft, bij „Oost en West" en het Orgaan onzer Vereeniging kan vinden, want juist de bevordering der materieele welvaart in de Koloniën, bezittingen van Nederland, is een belangrijk deel van ons progam, dat ons dagelijks bezig houdt.

Samenwerking van de C. M. in Curaçao zelf met onze afdeeling is zeker onbetwistbaar de goede weg en wanneer dit dan aanleiding geeft, dat die afdeeling, versterkt, zooals de Amigoe dit bedoelt, door het toetreden van nieuwe krachten, ons trouw op de hoogte houdt van haar ernstigen arbeid, dan zal ons dit zeer verblijden en zullen wij niet in gebreke blijven, daarvan melding te maken.

(*Kol. Weekblad, No. 32, dd. 23 Oct.*)

VEEVERBETERING.

Nu de Curaçaosche Maatschappij moeite doet om onzen veestapel te verbeteren, kan het zijn nut hebben het volgend bericht overgenomen uit „Het Centrum" No. 5561 thans mede te deelen.

„Het is een verblijdend feit, dat men in onzen tijd meer en meer zorg wijdt aan de verbetering van landbouw en veeteelt, twee zaken, waardoor de maatschappelijke welvaart bevorderd wordt. Immers in landbouw en veeteelt vindt het grootste deel van het menschdom, het grootste deel ber bevolking van een land, zijn levensonderhoud.

Door het houden van tentoonstellingen en veekeuringen, het uitloven van premiën en prijzen tracht men ons rundvee te verbeteren. Op de eerste plaats werkt men op verbetering van het mannelijk fokvee. Verschillende vereenigingen houden in elke provincie van ons land jaarlijks stierenkeuringen.

Wij zullen het nut daarvan geenszins betwisten, doch zijn geneigd om te beweren, dat men te weinig let op de verbetering van het vrouwelijk fokvee.

---

eeuw lang — indien de Engelschen, zooals president Steyn aanbood, een verbond met de Boeren-staten gesloten en hen door grootmoedigheid verplicht hadden, of indien de Boeren geheel verslagen waren. Het eerste geschiedde evenmin als het tweede; er is geen Boer onder degenen, die het tot het laatste uit hielden, die zich niet tegen verscheidene Engelsche opgewassen voelde.

Wat hebben de drie Boeren-generaals gewerkt sedert zij in Europa zijn! Daar is de la Rey, uitwendig zoo ernstig en toch in het gesprek zoo vriendelijk, met scherp gesneden gelaat, lijdende trekken, diepliggende oogen, die hem een zoo streng uiterlijk geven, en zorgvuldig gewikt en gewogen woorden. Als men naar zijn eenigszins stijven gang en de bedachtzaamheid, waarmee hij zijn bril opzet, oordeelt, dan zou men in hem niet den koenen veldheer zien, die met tachtig man den eersten, met driehonderd den tweeden aanval op de twee duizend soldaten van lord Methuen deed, en daarna met het overschot zijner troepen, den vijand overhoop reed. Hij gelijkt — vooral in zijn zwarten rok — veel meer op een ouden professor. Viermaal is hij met weinige volgelingen onder duizenden Engelschen geweest en viermaal hebben zijn koelbloedigheid en de zekere schoten zijner begeleiders hem den weg der vrijheid weer gebaand.

Daar is de Wet, de welbekende Vrijstaatsche generaal, niet groot zooals de oude Boeren, maar vlug en handig, beslist in spreken en handelen, ondanks zijn spraakgebreken een goed redenaar, in den geheelen bouw een man voor zwerftochten geschapen. Hij heeft een vermoeid, onverschillig uiterlijk, zoo lang de zware oogleden bijna het geheele oog bedekken, koen en energiek kijkend, zoodra hij de oogen op een bepaald punt richt, vroolijk en vrij, als hij in het gesprek geen gevaren te duchten heeft; traag in den gang thuis, vlug en beslist zoodra hij den uitgaansrok aan heeft. Wat hij zooal beleefd heeft, klinkt eenvoudig wonderbaar. En hoe vroolijk lacht hij, als hij vertelt, hoe de Engelschen hem „vervolgd" hebben.

Minder bekend dan de Wet, maar van het driemanschap het meest in het oog vallend, is de imposante persoonlijkheid van Botha, een beeld van mannelijke kracht, vol energie in het sterke gezicht, maar in het gesprek met zijn zachte, lange uitspraak alles, maar geen oppergeneraal verradend. Hij is geen man, die poseert, doch de Boeren weten, wat zij aan hem hebben.

Bij deze helden komen verder de edele martelaar, president Steyn, die door een gunstige beschikking het vredestractaat niet hoefde te onderteekenen, en de stichter van het Afrikaanderdom, de vurige, alles opofferende staatssecretaris Reitz, die vaderland, werkkring en beroep opgaf, om zijn leven geheel te wijden aan den strijd om Zuid-Afrika. Zou niet reeds de trots op deze helden en op de wapenfeiten van dezen oorlog alleen genoeg zijn, om de Boeren als volk te behouden? Want een trotsch volk buigt zich niet op den duur voor een tegenstander, waar het inwendig overtuigd is, dat de vijand zijn oogenblikkelijke meerderheid alleen aan een onwaardige handelwijze dankt. En daarvan zijn de tegenwoordige leiders der Boeren overtuigd; zij hebben zelfs uitdrukkelijk met het oog op deze handelwijze hun bereidvaardigheid tot het sluiten van den vrede gegrond. De toestand der zes tot zeven duizend vrouwen, die hulpeloos en uitgehongerd tusschen de vijandelijke linie en de Boeren-commando's ronddoolden, heeft den doorslag gegeven. En toen eenigen der afgevaardigden meenden, dat men dan toch liever de wapens zou neerleggen, zonder eenige bedingingen te vorderen, toen was het de angst voor de gezinnen in de kampen, de bezorgdheid voor ruwe behandeling, die de mannen van den oorlog de pen in de hand drukte ter onderteekening van een tractaat, dat zij als een slag in het aangezicht voelden.

Aan zijn geschiedenis heeft een volk een sterke houvast, en een wegwijzer, de geschiedenis der Boeren is door den laatsten oorlog verbazend rijker geworden. En daarvan zal iedere Boer zich bewust blijven, indien hij de herinneringen der mannen leest, die in deze groote tijden in het midden der gebeurtenissen stonden. Het is daarom van niet te onderschatten beteekenis, dat naast Kruger ook de Wet, Botha, de la Rey, Viljoen en anderen hun herinneringen openbaar maken, die den zelfbewusten Boer in zijn vertrouwen zullen sterken en den godvruchtigen Boer de zekerheid geven, dat God in zijn geschiedenis heerscht en zijn volk nog een plicht heeft toegewezen. Binnenkort zullen door de pen van Christiaan de Wet de Vrijstaters, door die van Ben Viljoen de Transvalers en door die van Andries de Wet de Kaapkolonisten in hun deelneming aan den laatsten oorlog geschilderd worden.

Viljoen en de Wet geven alleen hun persoonlijke ervaringen, terwijl een officieel verslag later, wellicht na een jaar, door Botha en de la Rey zal worden uitgegeven. Viljoen, een der belangwekkendste mannen van Zuid-Afrika, gevreesd om zijn scherpe tong, heeft zijn herinneringen in de gevangenschap op St. Helena geschreven, nadat hij drie maanden voor het eindigen van den oorlog in de handen van den vijand was gevallen. In de gevangenschap ellendig mishandeld, heeft hij toch onbevangenheid genoeg, om alles van Engelsche zijde goed te keuren, wat slechts goedgekeurd kon worden. Hij gaat hierin misschien zelfs te ver; terwijl hij in de critiek over de verhoudingen van zijn eigen land geen toegevendheid kent. Maar juist om zijn koene, eigenaardige persoonlijkheid is zijn boek in het bijzonder belangwekkend, en er bestaat geen twijfel, dat generaal Viljoen in den strijd om Zuid-Afrika nog een rol zal spelen.

Nog een andere bemerking zullen wij ons veroorlooven tegen de richting van de tegenwoordige veekeuringen.

Alles schijnt te beoogen rundvee te fokken van een sierlijken, zooveel mogelijk volmaakten lichaamsbouw.

Bij de keuring geldt het puntenstelsel. Alleen wordt gelet, in alle deelen, op lichaamsbouw en algemeen voorkomen. Voor den handel en vetmesterij zijn een flinke ontwikkeling en een schoone vorm zeker gewenscht en van veel beteekenis. De practijk stelt echter andere eischen. Waarom houdt men melkvee? Natuurlijk om de opbrengst van melk en boter. Wat moet nu het streven zijn? Melkkoeien te verkrijgen die veel melk geven van een goed vetgehalte.

Zou het niet voordeeliger zijn, dat men wat meer in die richting werkzaam was? Men moest op onze veestallen melkregisters bijhouden en trachten juist te weten te komen welke hoeveelheid melk elke koe jaarlijks oplevert en van welk gehalte de melk is.

Veler meening, dat van koeien, die veel melk geven, de melk een laag vetgehalte heeft, gaat niet op. Men heeft wel degelijk koeien, die veel melk opleveren van een hoog vetgehalte."

Nieuwsberichten.

Curaçao.

De Gouverneur.

Onze geëerbiedigde Landvoogd is geheel hersteld. Maandag kon hij reeds uitrijden. De overname van het koloniaal bestuur is vastgesteld op Maandag 1 December.

De goede God geve er zijn zegen over en bestendige de herwonnen gezondheid.

Havennieuws.

Zaterdag ll. is de *Panther* van Maracaibo hier teruggekeerd. Zondag kwam de *Holland* uit La Guaira, waarheen zich toen *Vineta* begaf, Maandag volgde ook *Marietta*, die Woensdag weer onze haven binnenliep. Dinsdagmorgen viel het duitsche opleidingsschip *Stotsch* hier binnen na de gebruikelijke salvo's. Dinsdagmiddag verliet *Falke* ons om naar San Thomas te stevenen. Woensdag kwam de *Vineta* na Puerto Cabello te hebben aangedaan hier weer binnen.

Brand.

Maandagavond tegen half negen werd tot tweemaal toe door de klok van de Rozenkrans-kerk op Pietermaai alarm geslagen ten teeken van brand, wat spoedig op het fort werd herhaald. Het was alsof de stad zou leegloopen, zulk een menschenmassa verdrong zich over de brug, ofschoon niemand met zekerheid wist, waar de brand was. Ongetwijfeld door een telephoonbericht gewaarschuwd, trok al spoedig een gedeelte van het garnizoen uit met de brandspuit. Commandant J. APPEL deelde zijn ijver mede aan allen en in gestrekten draf ging het voorwaarts naar Pietermaai.

Toen de heer JULIO HENRIQUEZ met zijn bediende de herberg zou sluiten en eerst zich nogmaals overtuigen wilde of een vat rum niet te veel lekte, had hij een lucifer aangestoken. Omdat deze bij ongeluk zijn vingers brandde, liet hij den lucifer vallen met het noodlottig gevolg, dat de rum op den grond of van het bakje, dat onder de kraan stond, vlam vatte, welke onmiddellijk oversloeg naar het vat, dat met een hevigen knal uit elkander sprong en alles met een vuurzee overgoot. De bediende bekwam daarbij pijnlijke brandwonden, voornamelijk aan armen en voeten.

De herberg en het pakhuis stonden dadelijk in lichter laaie. De menigte, die met eenige politieagenten kwam aansnellen, kon slechts weinig redden. Er werden heldendaden verricht. Met water was niets uit te richten, omdat de spuit er nog niet was en het blusschen met emmers te langzaam zou gaan. Spoedig klommen eenige jongens het dak op en braken het af, waardoor de verbinding met de andere huizen van hetzelfde blok verbroken werd. Een houten schuur achter het huis werd omgeworpen. Nu zou men de muren der brandende perceelen omtrekken, toen juist de soldaten aankwamen, die thans een flink handje hielpen, zoodat weldra de brand bedwongen was en de spuit het vuur nu gemakkelijk kon blusschen.

Onze hulde aan allen, die zoo manmoedig bieipen. Een enkel woord van bijzonderen dank mogen wij niet onthouden aan den heer J. B. GORSIRA, proc. generaal a. i. die onmiddellijk daar tegenwoordig was en het begin van het reddingswerk regelde. Commandant APPEL schijnt bijzondere gaven te bezitten, wij begrijpen anders niet, hoe nauwelijks een half uur na het uitbreken van den brand alles zoo geregeld was, dat hij daar wezen kon met soldaten en spuit. Bijlen, haken, ladders en touwen hadden echter nog beter dienst kunnen bewijzen.

Jammer, dat ditmaal de soldaten zich niet zoo ordelijk gedroegen en zelfs reden tot klagen gaven, zooals duidelijk door onzen collega *El Positivista* werd aangegeven en wat wij door velen hoorden bevestigen.

Nieuwe wetten.

Schrik niet, lezer. Dit is een goede wet, welke niets kost, integendeel (voordeel brengt en het geld laat behouden. Wij bedoelen de nieuwe regeling der brievenport.

Reeds deelden wij mede, dat van af 1 Januari 1903 het tarief verlaagd zal worden voor brieven, kaarten en drukwerk van hier naar Suriname en Holland, ook wanneer de verzending niet plaats had met den K. W. I. M.

Deze verlaging is ook uitgestrekt tot alle landen, die zijn aangesloten bij de Internationale Postvereeniging, zoodat voor al deze landen het porto is als volgt:

a. Brieven tot 15 gram 12½ cts.
b. Briefkaarten, 5 cts.
c. Documenten, drukwerk, 50 gram 12½ cts, iedere 50 gr. meer 2½ cents.

Monsters tot 50 gram 5 cents, iedere 50 gram meer 2½ cts.

Zijn wij wel ingelicht, dan is voornamelijk door de ijverige bemoeiingen van den heer J. H. J. HAMELBERG deze practische, billijke regeling tot stand gekomen. Aan hem derhalve onze welgemeende dank.

Op nog een andere wet willen wij wijzen.

In de laatste zitting van den Kolonialen Raad werd met algemeene stem aangenomen het ontwerp-verordening „houdende algemeene bepalingen omtrent de wijze waarop, de verzending van geld door middel van postwissels in het binnenlandsch verkeer der kolonie kan plaats vinden."

Van harte hopen wij, dat deze wet spoedig in werking trede. Het verkeer tusschen de eilanden onderling zal er zeker door worden bevorderd, nu het overmaken van geld per postwissel algemeen is gemaakt voor alle kantoren onzer eilanden. Dergelijk wetten zijn zeer zeker een zegen voor onze kolonie, zij voorzien in een lang gevoelde behoefte en maken het handelsverkeer meer algemeen en gemakkelijk.

Kerkelijke berichten.

De heeren RENÉ ARAUJO, H. J. T. BOOMGAART, J. P. DANIA JR. en J. F. L. ROMIJN hebben, op verzoek der geestelijkheid, zich welwillend vereenigd tot een regelingscommissie tot voorbereiding der feestviering van 's Pausen jubilé.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Miguel Bethencourt, Ricardo Becerra, Ben C. Durall, Evencio Fonseca, Isabel Kooira, Johanna Laurensz, Cayetano Peñaranda, Charles L. Rodriguez, Arnestina Sterling.

Geen brand meer.

Bij den heer J. L. TH. HELDEWIER VIGNON zijn te bezichtigen, brandblusschers, in den vorm van een spuit, welke gevuld wordt met een chemische oplossing. Practische blusschers dus voor ons eiland, waar het water zoo duur en niet altijd voor handen is en slechts zeer langzaam bluscht, terwijl door deze chemische oplossing het vuur onmiddellijk gedoofd wordt.

Voor *f* 7,50 heeft men reeds een kleine spuit en een gallon van dit blusch-middel kost slechts 50 cts.

Een uitstekende gelegenheid om de politieposten en groote inrichtingen van dit middel te voorzien.

De Curacaosche Courant.

Ons eenigst doel bij de bespreking van de zaak Rosemberg was aan te toonen, dat dit alles „niets met de Katholieke Kerk heeft te maken" en dat „De Curaçaosche Courant" daarom verkeerd deed een nieuw geval van oplichterij mede te deelen met de woorden: „Zoo zien wij uit de jongste bladen, dat een *priester* Rosemberg" etc. (de cursiveering is van ons). Een ieder moet nu denken, dat hier spraak is van een katholiek priester in functie, en niet van iemand aan wien de bisschop van Tours verboden heeft een toog te dragen, of een kerk van zijn diocees te betreden, iemand die samenwerkt met een priester, wien de jurisdictie was ontnomen, iemand, die in alle opzichten bewijst een zwendelaar te wezen en valsche brieven toont. Wil men niemand krenken, dan duidt men zulke personen niet aan met den eeretitel „Priester" zonder meer. Dergelijke lieden hebben geen recht aldus genoemd te worden.

Met dit alles zijn wij opgekomen tegen de qualificatie „een priester Rosemberg." Het *feit* hebben wij niet ontkend, integendeel, veel meer verteld dan "De Curaçaosche Courant." Wij *ontkennen* dus niet, wij zeggen niet, dat het een *valsch bericht* is, wij schrijven de geheele quaestie niet toe aan *vindingen* van anti-clericale bladen, zooals „De Curaçaosche Courant" beweert in haar nummer van gisteren. Wij gaven de bronnen slechts aan, waaruit werd geput en kwamen op tegen de qualificatie *priester*, en herhalen: Het geheele geval heeft niets met de Katholieke Kerk te maken. Ook Zij echter is een vereeniging *van menschen*, ook haar leden kunnen zich minder goed, zelf slecht gedragen, evenals alle andere menschen, maar dan zal ook Zij de eerste zijn om te onderzoeken, en na bewezen schuld, streng te straffen.

Ingezonden Mededeelingen.

EMULSION DE SCOTT.

LA MEJOR RECOMENDACIÓN. — Las siguientes palabras han brotado de la pluma del Dr. S. Vaamonde Blesbois, distinguidísimo facultativo de Caracas:

"La mejor recomendacion que puedo hacer de la Emulsión de Scott— que no la necesita, por cierto — es decir que dicho preparado se está consumiendo en mi propia familia."

Nederland.

Indische Begrooting.

Op bespoediging van het instellen der enquête omtrent de oorzaken van de mindere welvaart werd aangedrongen.

Bevordering der emigratie der Javanen naar de buitenbezittingen en minder bevolkte streken van Java, irrigatie en hulp op landbouwgebied, bevordering van inlandsche ambachtsnijverheid, afschaffing van sommige accijnzen, oprichting van ondersteuningskassen bij ziekte, ruime openstelling van Staatsbetrekkingen werden aanbevolen tot verbetering der toestanden.

Er waren leden, die algemeene verstrekking van onderwijs in de Nederlandsche taal een goed middel ter verbetering van den toestand van den inlander achten. Anderen zagen daarin voor het gros der bevolking weinig voordeel.

Tot verbetering van het pauperisme onder de Indo-Europeanen achtten sommigen goed onderwijs, vooral ambachtonderwijs aan de kinderen der Indo-Europeanen gewenscht.

Opnieuw werd van verschillende zijden aangedrongen op spoedige oprichting van landbouw-credietbanken.

Men zou gaarne vernemen wat de Regeering dacht te doen tegen den achteruitgang van den veestapel en ter bevordering van de visscherij door inlanders.

Aangedrongen werd op afschaffing van de verplichte levering in alle streken, waar de koffie-cultuur niet loonend is.

De raming van meer dan 19 ton overschot voor het boschwezen achtten verscheidene leden hoogst onzeker.

Verschillende leden wenschten liefst particuliere exploitatie onder geregeld toezicht van een goed ingericht korps deskundige ambtenaren,

Enkele leden drongen aan op schoolvoeding en kleeding, lange vacantiën en vorming van gezondheidskoloniën voor schoolkinderen in Indië. Vele anderen konden zich hiermede niet vereenigen.

Opgemerkt werd, dat om in het gebrek aan onderwijskrachten te voorzien betere regeling der traktementen noodig is.

Buitenland.

Frankrijk. — Hare bedreiging uitvoerend, heeft de Fransche regeering thans het voorstel ingediend om door afschaffing der wet Fallaux van 1850 de vrijheid op het gebied van onderwijs te schrappen.

Het ontwerp laat alleen Franschen toe als leeraren of leeraressen, na voldoening aan een examen. Congregaties, die niet erkend zijn, mogen geen middelbaar onderwijs geven. Aan de bestaande scholen wordt een tijd van 4 jaren gegeven voor het aanstellen van het wettelijk bevoegd personeel; een uitzondering wordt gemaakt voor leeraren boven 40 jaar, die ten minste 5 dienstjaren hebben. Tevens wordt een ingrijpend Staatstoezicht ingesteld, dat, zonder zich met het onderwijs te mogen inlaten, toch o. a. de bevoegdheid krijgt de schoolboeken en het schriftelijk werd der leerlingen in te zien.

Duitschland. — De Duitsche handelstractaten loopen den 30sten December 1803 af en moeten een jaar vooraf worden opgezegd. De Duitsche agrariës hebben herhaaldelijk verlangd, dat de Regeering in elk geval op 31 December van dit jaar de tractaten zal opzeggen. Maar het is niet waarschijnlijk, dat graaf Von Bülow dat zal doen.

De Berlijnsche correspondent van de „Morning Post" verneemt, dat de Duitsche Regeering aan de betrokken mogendheden heeft medegedeeld, niet voornemens te zijn de handelsverdragen op te zeggen. De Duitsche regeering voegde daaraan het voorstel toe, de handelsverdragen van jaar tot jaar te doen voortduren, met opzegging twaalf maanden van te voren.

Uit Petersburg en Weenen is hierop reeds antwoord ontvangen. De Russische regeering zegt, dat het Duitsche plan om de verdragen van jaar op jaar opzegbaar te maken, hoogst nadeeling werken zou, omdat de commercieele onzekerheid daardoor voor langen tijd blijft bestaan. Rusland wil daarom het verdrag voor vijf jaar hernieuwen. Wanneer de Duitsche regeering dat niet wenscht, zal Rusland genoodzaakt zijn het tractaat op te zeggen.

Oostenrijk heeft op dezelfde wijze geantwoord; ook de monarchie wenscht de tractaten voor een reeks van jaren te verlengen.

Engeland. — „Waarom wenden ze zich niet tot het Engelsche publiek, dat zal hun meer opbrengen, dan de Platonische toejuichingen van andere volken", dit of iets dergelijks heeft lord Methuen of een gelijkwaardige grootheid aan 't adres der Boeren-generaals gezegd.

Nu, andere Boeren-commandanten hebben zich dan eens tot het Engelsche publiek gewend, en nog wel tot een der brandpunten van Engelands beschaving, de universiteitsstad Cambridge.

Daar hebben Kritzinger, Fouché en Joubert een voordracht gehouden.

Daar heeft men de helden, overwonnen helden en dus dubbel respect waardig, waardig ontvangen.

Ja, het publiek waardig.

Van daar wordt geseind:

De voordracht zelf werd niet verstoord, maar schandelijke ongeregeldheden gebeurden voor den aanvang en na het uiteengaan der bijeenkomst Een groote politiemacht moest de Boeren, toen zij zich naar den circus begaven, beschermen, en een troep volks belegerde het gebouw en bombardeerde het dak met groote steenen. Langen tijd konden de Boeren den circus niet verlaten en ten slotte viel het gepeupel hun rijtuig aan, zoodat de politie de straat schoon moest vegen om hen te beschermen. Kritzinger bereikte zijn logement langs een omweg, na over een muur geklommen te zijn.

En *Daily Express* vermeldt, dat de generaals Botha, De Wet en De la Rey, Zaterdag terugkeerende van den koninklijken optocht in de City, door een kwaadwillige menigte werden bemoeilijkt; een individu zou De Wet zelfs een vuistslag op zijn hoed hebben gegeven.

— In Engeland heeft men het natuurlijk zeer druk over de reisplannen van den grooten Chamberlain.

De „Star" roept uit: „Beter laat dan nooit. Ware Chamberlain in October 1899 gegaan, misschien zou de oorlog afgewend zijn. Maar Chamberlain moet onbevooroordeeld gaan; niet hier vooraf zeggen dat de Randmijnen hoogstens met 10 pct. belast zullen worden, gelijk de minister aan een deputatie van de Randfinanciers moet verzekerd hebben. Overigens meent „de Star", dat Chamberlain's reis beteekent, dat Milner naar Indië overgeplaatst zal worden, hetgeen al vastgesteld heet.

De „Westminister Gazette" oordeelt ook gunstig over het reisplan, in de onderstelling dat Chamberlain eerder gaat om andermans' opinies te hooren dan zijn eigen uit te spreken. Anders zou Chamberlain's reis meer kwaad dan goed doen. De ervaring, tot dusver met dergelijke inspectiereizen opgedaan, getuige die van Froude, is allesbehalve bemoedigend.

Volgens de „Times" gaat mevrouw Chamberlain mede. Lord Onslow zal Chamberlain in het Hoogerhuis, en Austen Chamberlain, de zoon, hem in Lagerhuis vervangen. Het blad hoopt, dat deze nieuwe koers het begin zal zijn voor andere reizen van Chamberlain. Niets zou meer bijdragen tot bevestiging van de rijksidee dan opeenvolgende tochten van Chamberlain naar verschillende deelen van het rijk.

De „Daily Telegraph" twijfelt niet, of de Zuid-Afrikaners zullen den grooten staatsman toejuichen, zelfs velen die tot nog toe zijn tegenstanders zijn geweest. Hadden Carnarvon en Kimberley indertijd Bartle Frére's waarschuwingen in acht genomen, dan zouden de gebeurtenissen in Zuid-Afrika anders zijn geloopen en de noodlottige Boerenoorlog afgewend kunnen zijn.

De „Standard" noemt Chamberlain's stap allergewichtigst. De geheele toekomst van Zuid-Afrika hangt af van de uitkomsten van de reis. In elk geval is het plan van de reis. belangrijk; het is een nieuwe koers in de Britsche politiek. De duur der reis is wel is waar kort, maar voldoende voor een scherpzinnig zakenman als Chamberlain, die de ingewikkeldste vraagstukken dadelijk kan aanpakken en onderzoeken, en invloedrijk genoeg om alle onredelijke oppositie, hoe krachtig ook, op zij te zetten om zijn eigen plannen door te zetten.

Transvaal. — De Zuid-Afrikaners hebben thans ook hun oordeel gezegd over Chamberlain's voorgenomen bezoek. Bij de „South Africa News" vindt het onverdeelde bijval.

Het blad verwacht van dit bezoek niets dan goed en betreurt het dat Chamberlain niet reeds vijf jaar geleden naar Zuid-Afrika is gekomen: „De loop van de geschiedenis ware dan waarschijnlijk beter geweest".

Een ander standpunt neemt „Ons Land", het orgaan der Afrikaanders, in.

„De nieuwe koloniën worden op het oogenblik rechtstreeks uit Downing Street geregeerd en de heer Chamberlain is zelf rechtstreeks verantwoordelijk voor dit bestuur. Als het doel van zijn bezoek is een eind te maken aan den bestaanden toestand en zoo spoedig mogelijk zelfbestuur te geven, kan dit den niewen koloniën slechts tot blijdschap strekken. Mocht daarentegen het doel van het bezoek zijn het bestuur van Downing Street over de binnenlandsche aangelegenheden van Zuid-Afrika te versterken, dan is van deze reis weining goeds te wachten,"

Oud-Minister Sauer slaat o. i. den spijker op den kop, waar hij zegt dat aan Chamberlain, op grond van dit bezoek, een veel grooter autoriteit zal worden gegeven dan waarop hij na zoo'n kort verblijf in Zuid-Afrika aanspraak zal kunnen maken.

De „Daily Cronicle" meldt: „Naar aanleiding van de mededeeling dat Chamberlain naar Zuid-Afrika vertrekt hielden de Boerenleiders te Londen een bijeenkomst, waarin zij de vraag overwogen of het wenschelijk zou zijn de plannen voor hun reis te veranderen. Zij kwamen overeen een dossier samen te stellen, waarin zij de Boeren-eischen zullen samenbrengen en dit aan Chamberlain ter hand te stellen. Zij beraadslaagden verder over de wenschelijkheid een Boeren-commissie te benoemen om te gelijk met Chamberlain een tocht door Zuid-Afrika te maken."

Advertentien.

ANUNCIO.

Bendementoe di PREENDANAN di PLATA, ORO i DJAMANTA koe tin placa fiá ariba nan na *Spaar- en Beleenbank*, esta esnan for di 3 di Mei 1900 té 24 di April 1901, bao di No. 1 L té No. 10000 L, lo toema lugá dia MARS 2 di December i dia Marsnan koe ta sigi.

Ta jama interesadonan di bin paga nan interes, afin di evita nan bendementoe.

Curaçao, 25 di November 1902.

President.
A. JESURUN.

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 3den Mei 1900 t/m 24 April 1901, onder N°. 1 L t/m N°. 10000 L zal plaats hebben op DINSDAG 2 December a. s. en volgende Dinsdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 25n. November 1902.

De Voorzitter,
A. JESURUN.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1902.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.	Zulia	Caracas
Vertrekt van NEW-YORK	Nov. 8	Nov. 15	Nov. 22	Nov. 29	Dec. 6	Dec. 13
Komt aan te SAN JUAN		20		Dec. 4		18
Vertrekt van „		21		5		19
Doet CURAÇAO aan		23		7		21
Komt aan te LA GUAIRA	15	24	29	7	13	22
Vertrekt van „	16	26	30	10	14	24
Komt aan te PTO. CABELLO		27		11		25
Vertrekt van „		28		12		26
Komt aan te CURAÇAO	17	29	Dec. 1	13	15	27
Vertrekt van „	24	30	8	14	22	28
Doet LA GUAIRA aan		Dec. 1		15		29
„ SAN JUAN „		3		17		31
„ PONCE „	26		10		24	
Komt aan te NEW-YORK	Dec. 2	8	16	22	30	Jan. 5

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia	Merida
Vertrekt van CURAÇAO	Nov. 17	Nov. 24	Dec. 1	Dec. 8	Dec. 15	Dec. 22
Komt aan te MARACAIBO	17	25	2	9	16	23
Vertrekt van „	22	28	6	12	20	26
Komt aan te CURAÇAO	23	29	7	13	21	27